

Slovenija pod praporom Narodne stranke

Cvet slovenskega podeželja manifestira na 13 stizjno uspeh
shodih od Mure do Krke in od Sotie do Sore za kralja,
državo, svobodo in bratstvo — Radostni dokazi narodne
solidarnosti in jugoslovanske zavednosti — Ljudstvo pro-
glašča Jugoslovansko narodno stranko za svojo rešiteljico,
zagovornico in zaščitnico

Pretekla nedelja, to je 10. junij 1934., bo ostala zapisana z debeliimi, neizbrisnimi črkami v knjigi slovenske politične zgodovine in Jugoslovanske narodne stranke še posebej. Tega dne je nam reč mlada, borbena Jugoslovanska narodna stranka po svojih vrlih voditeljih in ustvariteljih po komaj enoletnem obstoju v državi in po komaj trimesečnem delovanju v Sloveniji stopila javno med ljudstvo in v sredo slovenske vsi ter zbrala že ob tem svojem prvem, negotovem koraku pod svojim ponosnim, neomadeževanim praporom goste narodne množice, v katerih pa ni bilo nikogar, ki ne bi bil mislil odkritosrečno in bi se vtihotapil med poštenjake s pritajeno, neiskreno in izdajalsko mislijo.

Udeležba priprostege ljudstva, našega pravega in pristnega malega človeka, na prvih javnih shodih opozicijske Jugoslovanske narodne stranke križem Slovenije je bila nad vse zadovoljiva in častna, kakor je spričo sedanjih izjemnih razmer in spričo neprikritega terorja in besnenja naših političnih nasprotnikov skoraj nismo smeli pričakovati. Oni tisoči najboljših sinov slovenske zemlje, ki so preteklo nedeljo brez strahu in z vso bratsko ljubeznijo sprejemali v krajih shodov svoje prvobornike in prave brate iz južnih pokrajin države ter poslušali njihov evangelij, mogočni in sveti program Jugoslovanske narodne stranke, so nam najtrdnije jamstvo, da je naš strankin pokret na edino pravi, odrešilni in koristni poti ter da se borba na taki, od naroda potrjeni in odobreni podlagi neizogibno mora končati z veličastno, zgodovinsko in najpomembnejšo zmago pravice, enakopravnosti in svobode, za katere se ljudstvo tudi najpožrtvovalnejše in najbrezobzirnejše bori pod zastavo svoje edinstvene zaščitnice Jugoslovanske narodne stranke.

Le osem narodnih poslancev Narodne stranke — ostala dva sta bila zadržana zaradi neodložljivih poslov — se je moglo v Sloveniji postaviti v docela nepoznanih jim okrajih, kjer so bili izvoljeni v narodno skupščino zgolj pristaši in vodje vladne JRKD, v borbo za narodne pravice in olajšanje skoraj neznoznega stanja, v katerem je ljudstvo primorano životariti po krivdi in zaslugi raznih odgovornih in neodgovornih elementov. Toda teh osem apostolov velike ideje Jugoslovanske narodne stranke je posejalo prostrano slovensko ljudsko njivo; seme je padlo na zelo rodovitna tla in vsak

dvom ali bojazen glede uspeha sta popolnoma odveč.

Jugoslovanska narodna stranka je sedaj že po svoji prvi ofenzivi na slovenskem ozemlju majke Jugoslavije postavila med ljudstvom tako trden in mogočen temelj svoje stavbe, da ga ne more zrušiti več nobena, še tako podla nasprotniška strankarska borba. Sedaj bomo hiteli z naglimi koraki naprej k velikemu dnevu zmage, tja v mlado zarjo nove svobode in novega vstajenja naroda.

NAROD SPREJEMA SVOJE BORCE.

Narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke so prispeli v Ljubljano že v soboto dopoldne pod vodstvom predsednika stranke g. Svetislava Hodjera. Po ogledu mesta in rešitvi nekaterih važnih vprašanj, ki so čakale na njihovo intervencijo, so se proti večeru sestali z mnogimi svojimi slovenskimi tovariši in sodelavci na prijateljski razgovor, nato se pa še v teku noči odpeljali v štirih skupinah na razne vetrove med ljudstvo, ki jih je v radosti, hrepenenju in pod težo razmer res že težko pričakovalo. Komaj se je na vzhodu zaznalo mlado jutro, že so v izbranih vaseh naši fantje in moške prisrčno pozdravljali svoje voditelje in narodne poslance, iskrene brate Srbe in Hrvatke. Prisrčnost in toplina sprejema s strani kmečkega in delovnega ljudstva, ki so ga bili deležni preteklo nedeljo naši poslanci Narodne stranke na slovenskih tleh, sta skoraj nepopisni. Tako se sprejemajo in pozdravljajo res le pravi bratje!

Iz teh trinajst prvih krajev, kamor so ponesli naši poslanci veliko idejo mlade Jugoslovanske narodne stranke, je postalo v resnici trinajst močnih trdnjav našega pokreta, ki nam bodo služile v trdno oporo v našem bodočem delu in trpkih življenjskih preizkušnjah.

V ŽIREH.

Prva skupina naših neustrašnih borcev in tovarišev se je odpeljala v prijazne Žire tik ob zapadni državni meji, kjer biva čvrsto, narodno zavedno ljudstvo, ki je zanesljiv branik na tem vročem, eksponiranem ozemlju. Okrog slavnostno okrašene tribune pred župno cerkvijo, pod kraljevo sliko, ovito z državno trobojnico, so se takoj po končani jutranji maši zgrnile goste množice Žirovcov in njihovih bližnjih sosedov, tako, da je bil prostor še pred pričetkom shoda napolnjen do zadnjega kotička.

Ko se je polegel prvi val navdušenega pozdravljanja, je otvo-

ril shod kot predsednik ugledni posestnik g. Matija Cankar, ki je pozdravil došlega poslanca in predsednika Jugoslovanske narodne stranke g. Svetislava Hodjera, dalje narodnega poslanca in pristnega liškega kmetovalca g. Stanka Trkuljo, zastopnika ljubljanskega akcijskega odbora naše stranke, upokojenega vladnega svetnika g. dr. Frana Vidica iz Kamnika in ostale goste ter strankine funkcionarje.

Kot prvi je povzel besedo ob navdušenih ovacijah poslanec g. Hodjera, ki se je zahvalil za iskreni pozdrav in nato v poldrugournem govoru razložil udeležencem shoda program Jugoslovanske narodne stranke, opisal delo narodne skupščine in še prav posebej obupne razmere med narodom, katere je treba na vsak način izboljšati. To pa bo mogoče doseči le, če bo narod postal dovolj zaveden in bo vstopil v našo pošteno, pravično in borbena Narodno stranko v takem številu, da bo premagal nasprotnike in si priboril v državni upravi ono odločujoče mesto, ki mu pripada in s katerega si bo lahko skoval svojo in državno boljšo bodočnost. Nadalje je v svojem govoru moral ugotavljati, da je žalostno, da morajo prihajati v sili in stiski naši srbski in hrvatski poslanci med naše trpeče ljudstvo, ker se žal med slovenskimi poslanci doslej ni še našel nihče, ki bi imel toliko poguma, da bi nastopil v delu za narodov blagor in izboljšanje sedanjega težkega gospodarskega položaja isto odkrito, moško in pošteno pot, kakor so jo še bolj trnjevo in neprijetno pričeli uglašati vrli poslanci Jugoslovanske narodne stranke.

Za njim je govoril o stanju in potrebah jugoslovanskega kmeta pristni sin kmečke hiše, narodni poslanec g. Stanko Trkulja, ki je posebno odločno nastopil proti eksekutivnim prodajam kmečkih posestev in živine, kakor tudi orodja in drugih kmetovih pripomočkov za delo in preživljanje, s čimer se onemogoča kmetu eksistenca in se ga v resnici skrajno brezobzirno in sistematično ubija. Na drugi strani pa moramo gledati v vseh mogočih panogah našega javnega in državnega življenja divjanje najostudnejše korupcije, ki že mnogokje ni prav nič drugega več, kakor zgolj najnavadnejša tatvina.

Ko je še g. dr. Vidic kot tretji in zadnji govornik v slovenščini ponovil v glavnih potezah vsebino izvajanj obeh predgovornikov in tako poslušalcem, kakor tudi obema poslancema najbolj pereča in nemudne rešitve potrebna kra-

SHODI

Jugoslovanske narodne stranke v Sloveniji

V nedeljo, dne 17. junija 1934

V Mojstrani ob pol 8. uri zjutraj pred hotelom „Triglav“.

V Kranjski Gori ob 11. uri dopoldne na vrtu hotela „Razor“.

V Zapogah ob 4. uri popoldne na vrtu gostilne Andreja Oblaka.

Na vseh treh shodih bosta poročala narodna poslanca gg. **dr. Stjepan Bačić** in **Dragutin Perko** ter drugi.

V Moravčah ob 7. uri zjutraj pred cerkvijo.

V Litiji ob 11. uri dopoldne pred gostilno Franca Cerarja.

V Trebnjem ob 3. uri popoldne.

Na vseh treh shodih bo poročal predsednik stranke, nar. poslanec g. **Svetislav Hodjera** in drugi.

Na Igu pri Ljubljani ob 7. uri zjutraj pred cerkvijo.

V Velikih Laščah ob 11. uri dopoldne na trgu.

V Dolenji vasi pri Ribnici ob 3. uri popoldne pred občinsko hišo.

Na vseh treh shodih bosta poročala narodna poslanca gg. **Miloš Dragovič** in **Stanko Trkulja** ter drugi.

V Brežicah ob 9. uri dopoldne na dvorišču gostilne Bogovič.

V Trbovljah ob 3. uri popoldne na Vodah pred gostilno Forte.

Na obeh shodih bo poročal narod. poslanec g. **dr. Živan Lukič** in drugi.

Shodi se vrše ob vsakem vremenu!

Udeležite se jih polnoštevilno in privedite s seboj vse znance in prijatelje!

jevna vprašanja, je predsednik g. Cankar zaključil nad vse lepo uspeli shod, ljudje so se pa z največjim zaupanjem zgrnili okrog obeh poslancev in ju prosili nasvetov v tej ali oni zamotani zadevi. Poslanca sta radevolje ustrezala ljudskim prošnjam in željam, nato pa sta si osebno ogledala način življenja in posamezna domovanja naših ljudi ter se živo interesirala za njihove želje in potrebe.

Takoj po shodu se je sestavil tudi pripravljalni odbor za ustanovitev krajevne organizacije Jugoslovanske narodne stranke v Zürich in sicer sledeče: predsednik je g. Matija Cankar iz Sel, podpredsednik g. Ivan Govekar iz Nove vasi, blagajnik g. Anton Kržišnik iz Stare vasi, tajnik g. Pavel Kopač iz Nove vasi, odborniki pa so gg. Matevž Strlič iz Dobračeva, Anton Rampovc iz Žirov, Franc Dolenc iz Žirov, Ivan Mohorič iz Nove vasi in Lovro Kavčič z Žirovskega vrha. Razvila se je še daljša debata, v kateri sta poslanca dajala razne potrebne informacije, nato pa se je bilo treba odpraviti na pot. Ob iskrenem posavljanju in spremljanju domačinov daleč po cesti sta se poslanca s svojim spremstvom odpeljala po romantični Poljanski dolini na drugi shod,

V GORENJO VAS,

kjer je doživela Jugoslovanska narodna stranka na tem svojem prvem zboru tako mnogoštevilen obisk, kakor ga ni dolej še nobena politična stranka od prevrata do danes. Po dve in pol do tri ure daleč so prihajale družbe fantov in mož, da vidijo in slišijo one, katere poznajo že iz »Edinosti«, da skrbe neprestano brez počitka in oddiha le za dobrobit naroda in našega malega človeka. Ta voznja skozi dolino in sprejem v Gorenji vasi v resnici zaslužita naziv: **triumf**. Nečesa takega tamkajšnji prebivalci niso bili navajeni in tudi največji optimisti med prireditelji niso pričakovali. Seveda zaslužijo predvsem enako, kakor predsedstvo pripravljalnega odbora v Zürich ob enem s svojimi zvestimi pomagači, tudi tukaj domači prireditelji javno pohvalo in zahvalo.

Kakor po vsej dolini, so bile tudi tukaj skoraj vse hiše odete v državne trobojnice in zelenje. Že na polovici poti med Žiri in Gorenjo vasio so gostje in poslanci srečevali neprestano okrašene kmečke vozove, kolesarje in pešce, ki so jih navdušeno pozdravljali in hiteli za njimi na shod, za katerega je prav povsod vladalo izredno zanimanje.

Na govorniškem odru je predsedoval agilni somišljenik in krajevni organizator g. Ivan Mrak, ki je naslovil na oba poslanca in ostale goste izbrane in navdušeneja prekipevajoče pozdravne besede, ob enem pa je moral ugotavljati, da so le največja neiskrenost, neznačajnost in podlost naših političnih nasprotnikov iz znanega tabora zmožne podtikati večini Slovencev defetizem, separatizem in punktaštvo, čeprav ve že vsak otrok, da so vse te trditve in intrigantsko podtikanje izmišljene ter samo produkt pokvarjenih človeških src. Na raznih mestih se skuša smatrati danes one, ki so z dušo in srcem za pravičnost in proti korupciji, kot protidržavne, dočim se proglajajo oni, ki res greše in gazijo zakone, katere so ustvarjali sami, za nacionaliste in pozitivne javne delavce ter patriote.

Pravcat vihar navdušenja je žel tudi tukaj nastop poslancev g. Hodjere, ki je razvil program

stranke in g. Trkulje, ki je nastopal v obrambo kmečkega stanu, kakor tudi ostalih odbornikov, zlasti g. dr. Vidica, ki so reševali vsa aktualna krajevna vprašanja. Sleherni govor je bil deležen s strani poslušalcev takega priznanja, da ni mogel prav nihče med navzočimi dvomiti, da to ne prihaja res iz srca. Žal je tudi tukaj čas prezgodaj potekel in misliti je bilo treba na odhod. Nepopisno klicanje in posavljanje je spremljalo odhajajoče, ko so morali le neradi zapuščati ta krasni kraj in te izvrstne ljudi, kateri so pa v svojih srcih trdno obljubljali in sklepali, da bodo zvesto in brez izjeme sledili zaključnemu pozivu predsednika shoda g. Mraka in se včlanili vsi v krajevnih organizacijah Narodne stranke in jo tako podprli, da bo mogla res že v najbližji bodočnosti, ko bomo doživljali važne dogodke, zmagati v svoji borbi za narodne pravice in njegovo dobrobit.

Solnce se je pomaknilo na nebeški sinjini že mnogo čez poldan, ko je hitelo vozilo z našimi prvaki preko plodnega Sorškega polja in dalje med gozdovi pod sveže zasnežene Kamniške planine, kjer so se zbrale stotine in stotine volilcev na položni rebri grička pred Cerkvenim domom

V STRANJAH

in pozorno sledile izvajanjem govornikov. Celoten zbor je nudil prav mično, zajemljivo sliko, povsem podobno svetopisemski pridigi na gori.

Zbor v Stranjah je kljub zapoznitvi, povzročeni po defekti med voznjo, sijajno uspel. Predsednik stranke g. Hodjera je bil že na vznožju hribovka deležen iskrene pozdrava s strani domačega organizatorja in vseh zborovalcev, nato pa se je podal na govorniško tribuno, vso okrašeno s kitami zelenja in šopki cvetja. Sredi dolge državne zastave je kraljevala velika slika našega junaškega vladarja, Nj. Vel. kralja Aleksandra. Zborovanje je otvoril g. dr. Vidic, nakar je povzel besedo g. Hodjera. Takoj v začetku govora je bil ustvarjen živ kontakt med govornikom in poslušalci, ki so z napetim zanimanjem in do konca z neizpremenjeno pozornostjo poslušali celo uro trajajoči govor. Poleg razložitve strankinega programa in njenih ciljev je g. Hodjera pojasnjeval tudi delo sedaj gosposdujoče »nacionalne« stranke in njene negativne uspehe, našteval je mnogoštevilne korupcijske afere in končno pozival navzoče k energični in krepki organizaciji stranke.

Zborovalci so g. poslanca čisto prekinjali z živahnimi odobravanjem, glasnimi »živio«-klici in ploskanjem. Nekajkrat je poskušal motiti govornika tajnik cestnega odbora g. Humar, to je oni Humar, ki pri gradnjah cestnega odbora ne pušča na delo nobenega delavca, ki se ne more izkazati s člansko izkaznico vladne »nacionalne« stranke. Toda ta nemirni gospod je dobil takoj krepak odgovor od g. poslanca, drugi odgovor pa od trdih rok zavodnih zborovalcev, ki so ga kmalu izrinili z zborovališča. Narod je z gromkim odobravanjem nagradil govornika, enakega priznanja je bil pa deležen tudi g. dr. Vidic, ki se je spominjal skupščinskih in občinskih volitev ter energično protestiral proti obrekovalnim očitkom, s katerimi je tisk JRKD-stranke obkladal vse one, ki nočejo in ne morejo slediti metodam in taktiki »nacionalne« stranke. Viharno pritrjevanje so žele njegove besede: »Gotovo ni nikogar med vami, ki bi ugovarjal, ako rečem, da mi

va vroče ljubimo svojega kralja Aleksandra I. in da dobro vemo, da izven Jugoslavije za nas ni življenja!« Ko je še pojasnil vzroke današnje finančne krize in trdote naših davčnih zakonov, je z zahvalo za vztrajno pozornost poslušalcev zaključil lepo uspelo zborovanje, ki je bilo več kakor zgovoren dokaz politične zrelosti zborovalcev.

Istočasno, ko je doživljala prva poslanska skupina gg. Hodjere in Trkulje ter njunih spremljevalcev take triumfe v gorenskih postojankah v logaškem, škofjeloškem in kamniškem okraju, je nič manj živahna in agilna druga skupina, obstoječa iz narodnih poslancev gg. dr. Stjepana Bačića in Miloša Dragovića, predsednika ljubljanskega akcijskega odbora in podpredsednika Jugoslovanske narodne stranke g. dr. Iva Potokarja in ostalih naših borcev žela lovorike uspešnega političnega nastopa po zeleni Štajerski, po rodovitnem in zgodovinsko slavnem Ptujskem polju.

Prvi obisk te druge skupine je veljal prijetnim

MARKOVCI,

kjer so bile s prvim svitom na junaških nogah tudi že sto in stoglave ljudske množice naših zavodnih pristašev, ki so zrla navzdol po prostranem polju in nestrpno pričakovali one, iz ust katerih so pričakovali mehke besede bratovske tolažbe, pa tudi skeleče obsodbe brezglavega preganjanja vseh opozicionalcev s strani samozvanih mogotcev iz vrst JRKD ter poživljajoča vzpodbujanja k novim borbam in preizkušnjam. To pričakovanje je bilo kmalu izpolnjeno, ko je zavilo na trg, kamor je prihitelo po rani maši vse, kar je sploh moglo od doma, vozilo s pričakovanimi iskrenimi narodnimi prijatelji in prvimi narodnimi voditelji.

G. dr. Ivo Potokar je po pristrčnem pozdravu otvoril shod in predlagal za predsednika shoda posestnika g. Franca Bezjaka, ki je zbranimu ljudstvu predstavil došle poslance in voditelje, predstavljajoče pravo jugoslovansko uedinjeno bratstvo: **poslanca Srba g. Dragovića, poslanca — Hrvata g. dr. Bačića in predsednika ljubljanskega akcijskega odbora g. dr. Potokarja**. Kot prvi je spregovoril g. dr. Potokar, ki je v poljudnih, pa zato nič manj stvarnih izvajanjih povedal zborovalcem, kdo in kaj smo in kaj pravzaprav hočemo. Njegov govor, ki je bil pravcat izliv srca vseh navzočih, je bil ves čas prekinjan z odobravanjem in ploskanjem. Za njim je narodni poslanec g. dr. Stjepan Bačić v blagolasnem nam Slovencem tako sorodnem hrvatskem zagorskem narečju razložil program in podrobno delo Narodne Stranke in njenega poslankega »Jugoslovanskega narodnega kluba« v narodni skupščini. Živahno odobravanje je žela tudi njegova ugotovitev, da doslej pri nas vsi kmečki pokreti niso mogli uspevati, ker so bili omejeni vedno na posamezne pokrajine; Jugoslovanska narodna stranka pa hoče združiti vse slovenske, hrvatske in srbske kmete v enem skupnem pokretu, ki bo tako močan, da bo mogel v slogi vsega jugoslovanskega kmečkega in delovnega ljudstva res ustvariti lepšo in boljšo bodočnost.

Za njim je govoril narodni poslanec g. Miloš Dragović, ki je s svojim izvajanjem in sploh simpatično, junaško pojavo takoj razvnel poslušalce in jih povsem pridobil za stvar. Sporočil je kmečkemu ljudstvu s Ptujškega polja in iz ostale Slovenije pristrčne pozdrave bratov s skrajnega juga dr-

žave, nato pa na svoj znani, temeljiti način orisal zgodovino nastanka vladne JRKD (sedanje JNS) in pa naše opozicijske Jugoslovanske narodne stranke. Na račun vladinovskega paševanja na deželi, ki spominja na valptovske čase, je padla marsikatera opravičena trpka beseda, ki je podala ob enem verno sliko notranjega razpoloženja ljudstva.

Po končanem zborovanju je narod spremljal svoje prijatelje v množicah daleč iz vasi in se im na iskren, viden način zahvaljeval za njihov obisk in njegovo resnično besedo.

Drugi obisk je bil namenjen

DORNAVI

in njeni neposredni okolici, kjer sta se misel in program Narodne stranke zasidrala prav globoko že pred tedni. Tukaj se je zbor vršil ob izredno mnogoštevilni udeležbi vsega domačega in okoliškega prebivalstva pod starodavno vaško lipo. Potekel je v enakem razpoloženju in so nastopili isti govorniki kakor prej. Za svoja obširna, ognjevita izvajanja pa so bili tudi deležni enakega navdušenega odobravanja in pozdravljanja, kakor prej v Markovcih in nato popoldne v

GORIŠNICI,

kjer je bil tretji in zadnji shod naše druge poslanske skupine. Kljub temu, da je popoldanska nevihta grozila ovirati napovedani shod, ljudstvo ni izgubilo poguma in vztrajnosti, temveč je prisostvovalo shodu do konca, želeč še daljše bivanje svojih poslancev v svoji sredi. Ljudje, ki so postali pod pezo razmer in na podlagi trpkih izkušenj skrajno previdni in nezaupljivi, so se kar čudili, odkod jemljejo naši narodni voditelji in borci Jugoslovanske narodne stranke toliko poguma za resnično besedo; ko pa so bili vsi govori, ki so se skladno izpopolnjevali, končani, so ljudje glasno priznavali: **»Zdaj pa res vidimo in spoznavamo, da nam bo Slovincem rešitev prišla od strani Srbov in Hrvatov, ker nimamo lastnih slovenskih poslancev, ki bi se upali, enako odkrito in junaško, kakor vi, nastopiti za dosego zadovoljstva vsega naroda v državi!«**

Ovacije kralju, državi, Jugoslovanski narodni stranki in njenim poslancem, ki so zaključile zborovanje, se nikakor niso hotele poleči. Plodno Dravsko polje bo tudi v političnem pogledu prineslo za Narodno stranko bogate sadove, ljudstvu samemu pa novo lepše, blagoslovljenejšo življenje.

Obupno je postalo stanje našega naroda in sila je priklopela do vrhunca. Na eni strani težko gospodarsko stanje, pomanjkanje denarja, brezposelnost, nemogoče nizke cene poljskih pridelkov itd. na drugi strani pa skrajna brezbriznost vladnih poslancev so privedli narod v popolno apatijo in pobitost. Ljudstvo je v resnici že obupalo nad izboljšanjem.

Kakor da je posijalo v črno noč svetlo solnce, tako se je narod razveselil govorov poslancev Jugoslovanske narodne stranke, iz katerih je spoznal, da ima v narodni skupščini kot svoje zagovornike še ljudi, ki jim bije srce res le za dobrobit in srečo vsega jugoslovanskega naroda in države.

Zdaj so ljudje kakor sproščeni težke more, ki jih je tlačila zelo dolgo dobo; v mračna, prazna srca se je naselilo zopet novo, mlado upanje, v dušah je prevladala zavest, da še ni vsega konec.

Tretja poslanska skupina je po hitela z vlakom v dolensko Zassavje, kjer je priredila po en shod v brežiškem in krškem okraju.

Prvi shod je bil zjutraj ob pol 8. uri za hišo gostilne g. Klanjška.

V RAJHENBURGU.

Na hodniku v prvem nadstropju je bil improviziran izvrsten govorniški oder, okrašen z veliko rdžavno trobojnico in zelenjem, na položnem in prostranem nasprotnem bregu pa se je razlila večstoglava množica kmetov in rudarjev, ki so prišli poslušati resnično, bratsko besedo. Shod je otvoril predsednik pripravljalnega odbora za ustanovitev krajevne organizacije Narodne stranke na Vidmu g. Franc Knez, ki je ves zbor tudi dovršeno vodil. Takoj po njegovem pristrčnem pozdravu je nastala grobna tišina, ko je množica poslušala govornikova izvajanja; to tišino pa so kmalu pričeli prekinjati navdušeni izlivi narodnega odobravanja in pritrjevanja.

Prvič v zgodovini naše mlade Jugoslavije so v teh krajih prirejali poslanci iz drugih banovin svoje shode. Toda takoj, ko je pričel govoriti poslanec iz bratske Sumadije g. dr. Živan Lukić, je množica začutila iskreno vez z njim, topla beseda je našla pot v ljudsko srce, ki je utripalo z govornikovim v istem mogočnem utripu. Burno pritrjevanje je bilo izraz še pravkar udušene narodove volje, ki je našla zopet svojo oporo in zaščito v poslancih Jugoslovanske narodne stranke. Program Narodne stranke, ki ga je razvijal poslanec g. dr. Lukić, je program, ki ga ima vsak človek zapisanega v svojem srcu. Zato ga je množica tudi osvojila enodušno, z burnim vzklikanjem in ploskanjem. Enakega priznanja je bil tudi deležen zelo simpatični govornik, poslanec g. dr. Lukić sam.

Za njim je spregovoril narodni poslanec in Petrinje g. Josip Stažič, čigar nastop na govorniškem balkonu je izzval ponoven vihar navdušenega pozdravljanja. Težko in trdo so padale njegove besede, vsaka zase je bila kričeča obtožba neodpušljive malomarnosti vladnih poslancev JRKD-stranke. Stažičeve besede so se zdele, kakor da so iztrgane iz najgloblje notranjosti ljudstva, ki je spoznalo, da je to človek — list z naše gore. Padali so medklici iz vrst navzočih brezposelnih senovskih rudarjev, glasno so vzklikali naši kmetje z obsavskih hribov in dajali duška svojemu nezadovoljstvu s sedanjimi razmerami in njihovimi povzročitelji, sedanjimi večinskimi režimskimi poslanci. Množica je naravnost bučala, kakor v nevihti orjaški morski val, ko je zaključil g. Stažič svoj ognjeviti govor.

Sledil je še krajši, toda izredno temperamenten govor člana ljubljanskega strankinega akcijskega odbora g. Kornhauserja Draga, ki je še v tem ali onem dopolnil programsko izvajanja svojih predgovornikov s specialnim pogledom na slovenske krajevne razmere. Z vzklikanjem »Živela Jugoslovanska narodna stranka!« in »Živeli naši narodni poslanci in voditelji!« je prejel tudi on svoje priznanje.

Shod je zaključil g. Knez z vzkliki kralju, Jugoslaviji in Narodni stranki, pri čemur se mu je pridružila spontano prav vsa množica. Lepše prvi shod Narodne stranke na rajhenburških tleh res ni mogel uspeti.

SHOD V KRŠKEM.

Visoka, bela in vitka mlaja, okrašena z narodnimi zastavami in napisom: **»Zdravo, boritelji za lepšo bodočnost Jugoslavije!«**, sta pozdravljala došle goste ob vходу na krška tla. Zborovalni prostor na trgu pred hotelom »Gre-

gorič« so napolnili kmetje z vsega Krškega polja in z vseh hribov nad Krškim, celo iz daljne Bučke in Kostanjevice so se pripeljali naši pristaši. Seveda so bili navzoči tudi člani in somišljeniki stranke z Vidma, Stare vasi in z vseh hribov na desnem in levem bregu Save. Ob pol 11. uri je otvoril zbor zopet g. Knez, narkar so govorili v enakem vrstnem redu isti govorniki kakor prej v Rajhenburgu. Tisočeri poslušalci so pozorno sledili govorom in urnebesnemu vzklikanju ter pritrjevanju ni hotelo biti ne konca ne kraja. Program Jugoslovanske narodne stranke je bil tudi tukaj sprejet z živim, vernim srcem. Oba glavna govornika-gosta, narodna poslanca gg. dr. Lukić in Stažič sta doživela take ovacije, kakor jih doslej v Krškem ni bil deležen še prav noben izvenslovenski poslanec, pa tudi domači so bili silno redki, ki so se mogli s tem doslej postavljati. Razpoloženje ljudstva je bilo precej burno, toda disciplinirano. Ta shod nas potrjuje v prepričanju, da se bodo naše vrste v teh krajih v prihodnjih dneh že postoterele. Ne groznje niti noben pritisk ne more več ustaviti ljudske volje. Za nas vse velja le iskreni poziv poslanca g. Stažiča:

»BORBAŠI NAPREJ!«

Ta klic velja odslej tudi za Krško polje, ta poziv velja tudi za ves brežiški in krški okraj. Narodna stranka vrši mobilizacijo vseh poštenih ljudi in pozitivnih narodnih delavcev, Narodna stranka pa obenem tudi ruši vse, kar ni zdravo, pošteno in čisto. Zato vsi v naše zveste borbaške vrste!

Vso organizacijo obeh shodov so izvršili gg. Vinko in Josip Ferenčak in g. Franjo Knez, krojaški mojster iz Vidma, ki niso štediti ne truda ne drugih žrtev, da so postavili prapor Narodne stranke v obeh krajih tako visoko. Njim in vsem ostalim sodelavcem veljaj iskreno priznanje in najtoplejša zahvala. Vsa pojasnila glede organizacije naše stranke daje g. Josip Ferenčak v Vidmu, kjer se sprejemajo tudi vse ostale želje, glede katerih so potrebne intervencije poslancev ali stranke same.

»Iz naroda za narod!« — je naše geslo in zato bomo vedno drug za drugega storili radi vse, kar se le storiti in doseči da!

Najbolj obremenjena po velikosti in obsežnosti ozemlja, kakor tudi po številu shodov, je bila četrta skupina naših poslancev, ki sta jo sestavljala narodna poslanca g. dr. Milan Metikoš, predsednik poslanskega Jugoslovanskega narodnega kluba in g. Dragutin Perko, ki ga pozna vse prekmursko prebivalstvo še iz osvobodilnih bojev, ko je kot poveljnik tega ozemlja in naše tamkajšnje vojne sile ohranil Jugoslaviji te njene krasne kraje.

Oba poslanca sta morala odpotovati iz Ljubljane že takoj po polnoči, da sta mogla imeti že ob 7. uri zjutraj svoj prvi dobro obiskani shod

V ŠALOVCIH,

nakar sta morala zapustiti to važno obmejno narodno postojanko in se odpeljati

V GORNJE PETROVCE,

kjer obisk ni bil nič slabši, le da se je navdušenje množice še stopnjevalo. Tretji shod je bil ob 11. uri

V GORNI LENDAVI,

kjer sta poslanca zabeležila upravljive dokaze, kako težko je tamkajšnje zatirano ljudstvo pri-

Jugoslovanska narodna stranka priredi v nedeljo, dne 24. junija 1934 velik javen zbor v Ljubljani

Poročali bodo narodni poslanci gg. Svetislav Hodjera, dr. Milan Metikoš, dr. Zivan Lukić, Miloš Dragović, dr. Stjepan Bažič in drugi.

UDELEŽITE SE SHODA VSI, KI STE ZA SVOBODO, PRAVICO IN ENAKOST!

MESTO IN DEŽELA, NASTOPITA ZA SVOJE PRAVICE!

Prihitite, borbaši, iz vse Slovenije!

Polovična vožnja je zaprosena!

čakovalo apostolov in evangelija Jugoslovanske narodne stranke. S tem je bil dopoldanski del sporeda izčrpan, vendar ni preostajalo prav nič časa in je bilo nemudoma treba vzeti pot pod noge oziroma pod kolesa in jo ubrati

V NUSKOVO,

kjer je bil četrti shod ob 3. uri in dobro uro pozneje, ob nepopisnem navdušenju in izredno krasni udeležbi obmejnega prebivalstva, peti in zadnji shod tega dne na najsevernejši mrtvi straži naše domovine,

NA CANKOVI.

Kakor smo že omenili, sta na vseh shodih poročala narodna poslanca gg. dr. Metikoš in Perko, poleg njiju pa z vsem ognjem tudi dva zavedna, požrtvovalna in nad vse idealna domačina iz Murske Sobotne.

Kljub naporni protiakciji s strani JRKD, da se ljudstvo odvrne od udeležbe na teh zborih, se je bralo povsod na stotine ljudi, ki so pazljivo sledili izvajanju govornikov. Tu je narod naravnost v obupnem položaju in je na robu gospodarskega propada. Ljudstvo dobro čuti in ve, da je vsega tega kriva JRKD, ki je imela in še ima vso oblast v rokah. Imela je v skoraj 3 letih tudi dovolj časa, da bi lahko storila marsikaj za izboljšanje položaja; toda ne le, da ni storila ničesar niti v gospodarskem niti v kulturnem, a še manj v nacionalnem pogledu, temveč je povsod sejala samo nazadovanje. Če bo šlo to tako naprej, bomo v enem letu popolnoma propadli. Nas to zelo boli, ker je to samo na škodo države.

Narod je sprevidel, da s strani JRKD nima ničesar več pričako-

vati; zato so zborovalci povsod sklenili, da zapuste vrste JRKD in se pridružijo Jugoslovanski narodni stranki, katere poslanci so tako neustrašeno nastopali že dosedaj v parlamentu za narodne pravice, v prepričanju, da se bo položaj spremenil šele, ko bodo vsi ali vsaj večina zastopnikov naroda enakega mišljenja in takega srca za narodove pravice, kakor so poslanci Jugoslovanske narodne stranke.

Na vseh zborih je narod glasno pritrjeval govornikom, ki so ga rotili, naj ljubi svojo domovino in v svojo dobroga vladarja tudi v teh težkih časih, obenem pa naj se zaveda, da je narod država in naj zato zahteva tudi svoje pravice. Povsod so dali zborovalci duška svojemu pravemu patriotizmu z navdušenimi klici vladarju in domovini, obenem pa prosili navzoča poslanca, da se zavzame za siromašno prekmursko ljudstvo.

Najbolj prizadeto je obmejno prebivalstvo, ki ima svoja posestva tudi v sosednjih državah. Ta posestva tvorijo večinoma en gospodarski kompleks in je največkrat treba samo za korak prestopiti mejo, da se pride na svoje posestvo v sosednji državi. Svoje poljske pridelke bi posestniki največkrat lahko z roko zmetali čez mejo in jih pospravili, vendar morajo ponekod po 9 km daleč voziti na carinarnico, kjer morajo plačevati take vsote za svoje blago, da toliko niti vredno ni.

Vsi zbori so uspeli nad vse pričakovanje sijajno. Ponosni smo na te zборе in lahko trdimo, da je velika večina prekmurskega ljudstva sita večnih obljub vladne JRKD, da jo je, oziroma jo še bo zapustila in se povsem oklenila Jugoslovanske narodne stranke.

Potreba po »Kmetijski zbornici«

Kakor vsi drugi pridobitni stanovi zahteva tudi naš kmečki stan svoj lasten stanovski forum!

V zadnjem času opozarjajo skoraj vsi listi na slabe posledice pomanjkanja Kmetijske zbornice. Popolnoma upravičene so pritožbe, da kmet nima lastnega stanovskega zastopstva, kakor ga imajo drugi stanovi, na primer trgovci, obrtniki in delavci, ker to pomeni, da kmet nima nobene besede takrat, kadar se rešujejo važna kmetijska vprašanja.

Le kratek sprehod po Ljubljani zadostuje, da si ogledamo palače, ki so last delavcev, obrtnikov, trgovcev in drugih stanov, le kmet nima ničesar in še to, kar je bilo zanj storjeno v teku zadnjih 100 let, so mu vzeli njegovi »prijatelji«. No, in sedaj, v času največje krize, mu vzbujajo želje po tem, kar imajo drugi stanovi, po-

tem, kar bi moral imeti tudi kmet. Vprašanje pa je, kdo naj bi nosil stroške za Kmetijsko zbornico? Kmet jih v današnjih razmerah nikakor ne bi mogel!

Pri vsem tem pa pozabljamo na to, da je imel naš kmet prej, kakor pa drugi stanovi, svojo stanovsko ustanovo v nad 100 let stari »Kmetijski družbi«. Brati je treba le letna poročila bivše »Kmetijske družbe« o njenem delovanju, pa se vsak lahko prepriča, da je »Kmetijska družba« nadomestovala do sedaj nekoliko Kmetijsko zbornico. »Kmetijska družba« in mora biti čisto stanovska institucija, to je organizacija vseh, ki obdelujejo zemljo. Kmetijski stan, ki z največjim poudarkom zasluži naziv državo-

ohranjujoči element, še nima svojega zakonitega stanovskega zastopstva, nima še Kmetijske zbornice. »Kmetijska družba« v Ljubljani je vsled tega poklicana, da zastopa interese vseh kmetov v Sloveniji in naj bi bila posredovalka med upravo banovine in široko maso kmetkega prebivalstva.

Naše politične razmere so slabo vplivale na delovanje »Kmetijske družbe«. Toda tekom 100 let ni prišlo nikomur na misel, da bi uničil »Kmetijsko družbo« kot stanovsko družbo. Z dobrim, nepristranskim in požrtvovalnim delovanjem, bi se pa že z ozirom na krizo, ki tare vse kmetijske stanovske ustanove dosegla prava edinost med kmetkim stanom, ki bi bila toliko potrebna za ohranitev kmetkega stanu. Če se je izvolil namesto 13-članskega — 32-članski odbor, med katerim je bilo 5 poslancev in 1 minister, recimo kmečka inteligenca, bi bil tak odbor že moral urediti »Kmetijsko družbo«. Damoklejev meč, ki je visel nad družbo, bi bil ostal brez dvoma v nožnici, če bi bil odbor prav delal.

Tako je prišel usodni 29. december 1932. z razpustom »Kmetijske družbe«. Namesto, da bi ta izbrani odbor položil pravilen račun za l. 1932. od svojega delovanja, je nepravilno razpustil »Kmetijsko družbo« in izročil lepo premoženje novoustanovljeni zadruzi. Marsikaj bi se še dalo napisati o vzrokih razpusta, pa kdor je

Iz našega pokreta

Naši članom in prijateljem!

Vseh trinajst shodov Jugoslovanske narodne stranke, ki so bili prirejeni preteklo nedeljo 10. junija v raznih krajih Slovenije v okviru prve javne ofenzive naše stranke med našim ljudstvom, je poteklo tako sijajno, da lepše skoraj ni moglo. Ta velikanski uspeh, ki se ga ne upajo omalovaževati niti naši najzagrizenejši in sicer najneobjektivnejši nasprotniki, pa je v prvi vrsti zaslug naših vrlih krajevnih zaupnikov, organizatorjev in članov, ki so se vrgli z vso verno in fanatičnim navdušenjem v agitacijo in podrobno organizacijo teh javnih zborov, v drugi vrsti pa moramo izreči javno zahvalo tudi vsej naši podeželski javnosti, ki je v svoji trdni kmečki in delavski zavednosti napolnila zborovališča v tako impozantnem številu in prirejela našim poslancom in voditeljem take nepopisne, sponzane ovacije ter sprejela njihova izvajanja s takim vzornim razumevanjem. Vsem še enkrat najiskrenejša zahvala za požrtvovalnost in sodelovanje!

V bodoče pa prosimo vse, ki čutijo z nami eno, da ne odnehajo v svojem organizatoričnem delu, temveč ga še pospešijo in nadaljujejo s strunnim korakom začrtano pot h končnemu cilju, k popolni zmagi programa Jugoslovanske narodne stranke in svojih temeljnih pravic ter zahtev!

**Naprej, borbaši!
Živela pravica, živela svoboda!**

Pokojen in draginjski doklada

Iz krogov upokojencev smo prejeli naslednji dopis s prošnjo za objavo:

Ob raznih priložnostih se je že ponovno poudarjalo, da pokojnina ni nobena miloščina, temveč pošteno in trdo prislužen reden prejemek. Razumljivo je, da velja to tudi za draginjsko doklado, ki in ni drugega, kakor le del pokoj-

poznal razmere in natanko preiščuje o tem, bo prišel sam na to. Na stotine smo imeli in še imamo konsumnih zadrug. »Kmetijska družba« je bila pa samo ena. Slabo bi bilo, če bi bil naš kmet tako nezaveden, da bi zamenjal stanovsko ustanovo z nakupovalno in prodajno zadruzo.

Pretekli teden je imela zadruza »Kmetijska družba« svoj občni zbor. Računski zaključek za dve leti je bil oddan delegatom pri občnem zboru. V poročilu je najbolj važno, ko predsednik ugotavlja, da je pobit pesimizem tistih, ki so ugovarjali razpustu »Kmetijske družbe« kot stanovske ustanove. Poročilo omenja zastopstvo pri raznih oblastih, to je pa samo še na papirju. Tako lahko vsaka zadruza zastopa interese kmetijstva. Čudno in nejasno je, da se je vrednost nepremičnega inventarja zvišala po l. 1931. za 280 tisoč dinarjev. Dveletni dobiček 29.000 Din prav nič ne odtehta škode, ki jo je naredil zajec pri sadnem drevju in ne vzbuja dobrih nad.

Zavedni kmetje ne morejo in ne bodo odobrvali razpusta »Kmetijske družbe«. Razpust »Kmetijske družbe« in visoki banovinski davki sta dve zavori, ki dušita kmetijsko gospodarstvo. Zato pa ostane zahteva kmetov Slovenije: **Nazaj kmetom »Kmetijsko družbo!«** To vprašanje pa, upamo, da bo pravilno rešila nova Jugoslovanska narodna stranka.

nine, ker nosi to svoje ime le pod vplivom sedanjih izrednih razmer. Tega ne more nihče zanikavati, oporekati pa tudi ne more dejstvu, da se godi velika krivica onim upokojencem, katerim se je draginjska doklada ukinila le zato, ker so si morali spričo skromne pokojnine poiskati kak postranski dohodek, pa naj bo ta že kakršenkoli. Mnenja smo, da mora tukaj veljati pravilo: Kar je prislužno, je prislužno in se nima tega prav nihče pravice polasčati!

Te krivice pa ne občutijo le upokojenci s postranskimi dohodki, temveč vsi upokojenci, ker morajo nič manj, kakor dvakrat na leto preskrbovati si pri davkarji potrdila o svojem premoženjskem stanju in morajo mnogi v ta namen potovati do 6 ur daleč, kar jim seveda povzroča občutne nepotrebne stroške. Saj vendar ne more nihče misliti, da je igrača priti kar čez noč do izdatnih postranskih dohodkov in do premoženja, zlasti ne v današnjih težkih časih. Pa če bi se tudi redki posamezni taki primeri dogodili, nikakor ni prav in umestno, da bi moral zaradi njih trpeti ves upokojenski stan.

Malo več obzirnosti napram starim ljudem bi bilo vendarle na mestu!

Tudi oni so prišli ...

Po povratku onih vladnih poslancev in senatorjev, ki so po napornem, neprestanem »Za-glasovanju« v skupščinski proračunski razpravi odpotovali v svrhu razvedrila po sinjem Jadranu na Krk, da se poklonijo manom onih, ki so s svojimi življenji ustvarjali Jugoslavijo, se v naši beli prestolnici pripoveduje naslednja anekdota:

Ob priliki obiska večje skupine odličnih predstavnikov nekega naroda je izjavil v mešani družbi neki odlični krfski meščan: »Prav veseli me, da vidim danes tukaj veliko število ljudi, ki jih leta leta 1916. in 1917. ni bilo na Krfu in Vidu. Lepo je od njih, da so se po tolikih letih tudi oni spomnili svojih mučnikov na Krfu ...«

Dogodki po svetu

Zunanji minister Jevtić, ki je napravil v Parizu popolnoma oficijel obisk, je bil sprejet z vsemi častmi in izredno prisrčno. Po uvodnih obiskih in formalnostih je imel že takoj prve dni izredno važne in zaupne razgovore s francoskim zunanjim ministrom Barthoujem, s katerim je razpravljala predvsem o balkanskem paktu in njegovih posledicah v srednje- in južneevropski politiki s posebnim ozirom na Italijo, Avstrijo, Nemčijo in Madžarsko. V nekem razgovoru je Jevtić izjavil, da prihaja v Pariz kot glasnik miru, zlasti pa še kot pobornik miru v južnozahodni Evropi.

Poseben trojni sporazum se po izrecni francoski želji pripravljata med Francijo, Italijo in Jugoslavijo. Z ozirom na sestanek Mussolinija in nemškega kancelarja Hitlerja so se Francozi zbalii kakšne tesnejše zveze med omenjenima vesilama, kar bi šlo seveda vse v prvi vrsti na rovaš Francije in njenih najbližjih zaveznikov. O tej trozvezi razpravljata v Parizu sedaj tudi francoski zunanji minister Barthou in jugoslovanski minister Jevtić.

Politične stranke v Bolgarski so bile s posebnim zakonom, ki ga je izdala nova vlada, te dni ukinjene. Dosedanja glasila posameznih strank so še dovoljena, vendar pa se morajo zavezati, da bodo prenehala z vsakim političnim pisanjem in bodo postala zgolj informativni listi.

Priznanje sovjetske Rusije je bilo vprašanje, ki se je končno s strani držav, članic male antante, vendarle pričelo resno reševati. Češkoslovaška in rumunska vlada sta že obnovili diplomatske odnose s sovjetsko Rusijo, dočim se je Jugoslavija za ta korak iz raznih vzrokov še ni mogla odločiti. Baje bo sledila koraku Češkoslovaške in Rumunije v kratkem tudi bolgarska vlada, ki je z bližanje s sovjetsko Rusijo napovedala že takoj ob prevzemu državne oblasti.

V Avstriji je zavladala pravcata anarhija in povzročajo narodni socialisti dr. Dolfusovi vladi silne preglavice, katerih posledice pa utegnejo postati za vso Avstrijo in njeno notranje gospodarstvo katastrofalnega zna-

čaja. Na vseh železniških progah je bilo izvršenih v zadnjem tednu nebroj atentatov s peklenjskimi stroji, tako da je ves promet na nekaterih glavnih prometnih žilah docela ukinjen. Brzovlaki mednarodnih prog prihajajo na obmejne postaje v tujini z velikimi zamudami, ker se morajo posluževati stranskih prog, ker so glavne večinoma razdejane. Vlada je uvedla preki sod, kar pa skoraj nič ne pomaga, kakor izgleda z ozirom na nadaljevanje terorističnih dejanj. O tujem prometu v Avstriji skoraj ni mogoče več govoriti, ker se nihče več ne upa potovati po železnicah.

V Angliji stoji trenutno v ospredju splošnega zanimanja besen dvoboj med komunisti in fašisti. Vladni krogi zaenkrat ne podpirajo nikogar in zagovarjajo dosedanja parlamentarni način ureditve države.

Razorožitvena konferenca v Ženevi počasi umira, čeprav skušajo nekateri diplomati prepriče-

vati sebe in ves svet, da se bo dalo vendarle še nekaj pozitivnega doseči. Dočim se ta verjetnost vsaj na zunaj umetno vzdržuje, je resničen položaj popolnoma drugačen. V vseh državah se oboroževanje nadaljuje z mrzlično naglico in sicer tako na suhem, kakor tudi na morju in v zraku.

Sestanku Mussolinija s Hitlerjem, ki je bil napovedan za četrtek v bivšem italijanskem kraljevskem dvorcu blizu Padove, pripisuje vsa Evropa velik pomen. Gotovo je, da se državnik nista sestala za kratak čas, zlasti ker je Hitler vzel s seboj svojega zunanjega ministra von Neuratha, čigar akcije v evropski zunanji in mednarodni politiki so precej znane.

Francoske davčne zadeve že nekaj let niso zadovoljive in so povzročile že marsikateri francoski vladi obilo skrbi in neprijetnosti. Sedanja vlada hoče izvesti obširno davčno reformo, zlasti glede znižanja davka na plače in mezde, s čimer si bo svoje stališče med narodom, zlasti med srednjimi in nižjimi sloji znatno utrdila.

Razgled po domovini

— Župnik g. Ivan Piber umrl. V ljubljanskem Leonišču je preteklo nedeljo zjutraj za vedno zatislil oči znani šenčurski župnik, duhovni svetnik g. Ivan Piber. Pokojnik, ki je svoječasno uspešno posegal v slovensko politično in gospodarsko življenje, je užival pri ljudstvu velike simpatije. Pokopani je bil na šenčurskem pokopališču ob veliki udeležbi prebivalstva in prijateljev.

— V narodni skupščini, ki je pričela zasedati prejšnji teden, so vložili narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke več važnih interpelacij, o katerih bomo podrobneje poročali prihodnjič. Skupščinski odbor za proučevanje predloga novega zakona o mestnih občinah je že pričel zasedati in bo trajalo njegovo delo najbrže več dni.

— Zasedanje senata se bo pričelo v ponedeljek 18. t. m. popoldne.

— Obvezna zamenjava obveznic vojne škode je odrejena s posebnim pravilnikom finančnega ministrstva, na kar se vsi in-

teresenti opozarjajo. Podrobnosti so razvidne iz tozadavnih uradnih razglasov.

— Glede pobiranja izrednega prispevka od delavcev je finančno ministrstvo izdalo naslednje pojasnilo: Pod delavci iz točke 4. § 16. finančnega zakona za leto 1934/35 je razumeti samo nekvalificirane ročne delavce-dninarje, ki se zberejo v naglici za izredne in nujne javne potrebe in ki po določbah točke 5. § 90. zakona o neposrednih davkih ne plačajo uslužbenškega davka. Vsi ostali delavci morajo torej plačevati ta prispevek.

— Obisk nemških turistov in letoviščarjev v Jugoslaviji obeta biti letos precej živahnejši, ker je dovolila nemška vlada svojim državljanom na podlagi nedavno sklenjenega tujskoprometnega sporazuma med obema državama, da smejo vzeti odslej s seboj na pot v Jugoslavijo namesto dosedanjih 200 mark znesek 700 mark.

— Ponarejeni stotaki. Na sejmu, ki je bil preteklo soboto v Mokronogu, se je pojavila po neki

volovski kupčiji večja množina ponarejenih stotakov. Orožniki so razpečevalca falzifikatov kmalu izsledili v osebi posestnika Franca Lenarčiča iz Kremenca pri Begunjah pri Cerknici in ga spravili na varno. Na njegovem domu so zaplenili vse priprave za ponarejanje denarja. V afero sta zapletena tudi Lenarčičev brat in svak.

— Bat'i stopajo na prste — v Švici. Pred dnevi je švicarski zvezni svet prepovedal do konca prihodnjega leta vsako novo ustanavljanje in otvarjanje tovarnih čevljev oziroma novih trgovin s čevlji na vsem švicarskem ozemlju. Ta ostrri ukrep je naperjen v glavnem proti tvrdki Bat'a, ki je s svojim nastopom povzročila silno ogorčenje in nerazpoloženje pri švicarskih tovarnih čevljev, katerih obstoj je bil že najresnejše ogrožen.

— Pod kolesa brzovlaka. Nočni dunajski brzovlak je povozil v ponedeljek v Mostah pri Ljubljani 23 letnega brivskega pomočnika Edvarda Trebežnika iz Ljubljane, ki se je vračal od svojega dekleta domov po železniški progi od Device Marije v Polju proti Ljubljani. Trebežnik se je izognil nasproti prihajajočemu tovornemu vlaku, pri tem pa zašel pod kolesje v nasprotni smeri drvečega brzovlaka, ki ga je prerezal na dvoje.

— Tragična smrt mlade uradnice. Pretekli ponedeljek si je na tragičen način končala svoje komaj dvajsetletno življenje zasebna uradnica Zlatka Komidarjeva iz Ljubljane, ko se je mudila s svojim izvoljencem, vojaškim begunom Alfredom Pirhom iz Maribora na Mali Planini nad Kamnikom. Orožniki, ki so izvedeli za skrivališče mladega dezerterja, so prišli ponj na Malo Planino. V trenutku, ko so ga hoteli v neki koči aretirati, si je deklica pogrnala iz ljubčkovega samokresa kroglo v glavo. Prepeljana je bila v ljubljansko bolnišnico, kjer pa je bil ves napor zdravnikov zaman in je mladenka umrla.

— Odmera pavšalne pridobnine pri mesarjih in pekih na deželi. Oddelek za davke pri finančnem ministrstvu je izdal pojasnilo o tem, kako je postopati z mesarji in peki glede odmere pavšalne pridobnine. Kakor znano, določa davčna novela, ki je stopila

20. februarja t. l. v veljavo, da plačujejo obrtniki po vaseh, ki nimajo več nego dva pomočnika, pavšalno pridobnino, toda le tedaj, če se ne bavijo z nobenim trgovskim poslom. Pri pavšalni odmeri pridobnine je treba zlasti pri mesarjih in pekih paziti na to, če se oni poleg čisto mesarskih ali pekovskih poslov ne pečajo s trgovanjem. Pogosto mesarji na deželi kupujejo in prodajajo živino, sirove kože, prekajeno meso itd., peki pa trgujejo z žitom, z moko in prodajajo kvas in slaščice, ki jih sami ne izdelujejo. Mesarji in peki, ki na ta način trgujejo, izgube pravico do pavšalne pridobnine in se jim mora pridobnina odmeriti na običajen način. Nadalje pravi pojasnilo finančnega ministrstva, da je pogoj glede največ dveh pomočnikov razumeti tako, da obrtnik ne sme delati z več nego dvema pomočnikoma oziroma uslubencema. Pod pojmom pomočnika ni razumeti samo kvalificirane pomočnike, temveč tudi učence, dnevničarje in delavce.

Koliko dolguje Evropa Ameriki za vojno?

Naglo se približuje 15. junij — to je rok, ko morajo evropske države-dolžnice odplačati Združenim državam Severne Amerike svoj polletni obrok vojnih dolgov. Gordijski voz vprašanj, nagromadenih okrog teh dolgov se bo tega dne ali razvozljal ali pa še bolj zamotal, seveda če je to še sploh mogoče. Razne evropske države dolgujejo Ameriki 12 milijard 700.000.000 dolarjev, ki jih pa najbrže ne bodo nikoli plačale, o čemur so si menda na jasnem tudi Američani sami. Na posamezne države so ti vojni dolgovi razdeljeni sledeče: Anglija dolguje 4.636.157.358, Francija 3.960.772.238, Italija 2.008.103.288, Nemčija 724.186.740, Belgija 411 milijonov 166.539, Poljska 222 milijonov 560.466, Češkoslovaška 165.283.195, Romunija 63.871.783, Jugoslavija 61.625.000, Grčija 32.583.348, Avstrija 23.757.944, Estonka 17.784.695, Finska 8 milijonov 726.645, Letonska 7 milijonov 312.658, Litva 6.554.544 in Madžarska 2.041.948 dolarjev. Sovjetska Rusija dolguje 337 milijonov 223.888 dolarjev.

Radivoj Peterlin-Petruška:

15

K mätuški Rusiji

Malo pomuza se in odvrne:

»E, pa dobro! Odmah će biti sve u redu!«

Gre v svojo sobo in čez par minut se že vrne z zapечатim pismom v roki.

— S tem-le pismom — pravi — greste na upravo grada Cetinja, saj ste bili že dvakrat tam. Počakajte malo, da vam napišejo domovinski list, pa se vrnite k nam! —

Hitim na mestno načelstvo in izročim pismo. Pokličejo me v sosednjo sobo. Načelnik mi seže v roko:

»E, vidiš, brate, sada si naš. Sada ti niko ništa ne može... Nesi njima ovu cedulju pa pozdravi mi vojvodu. Dobar momak je!«

Prijatelje dobim v sobi tajnika Martinovića v živahnem razgovoru. Martinović odpre pismo in me povabi s seboj k okencu za stranke. Pokliče uradnika in mu reče:

»Napravi temu gospodu na podlagi domovinskega lista potni list!«

Uradnik vzame knjižico in piše kar pri okencu: Peterlin Franjo.

»Ne!« — pravi Martinović — »Napišite Peterlinić Franjo, rojen...« »Katerega leta ste rojeni?« se obrne name.

— Leta 1879! —

»Naredimo vas par let starejšega! — Piši: rojen 1877. leta... v Cetinju...«

Uradnik se smehlja in piše.

— Putuje za? — vpraša uradnik.

— Za Rusijo! — mu odvrnem.

»Ne!« — pravi Martinović — »za Rusijo ne smemo zapisati, tukajšnji ruski poslanik bi mogel vizum odkloniti. Piši: za Tursku!...«

— Kolek imate? — me vpraša uradnik.

»Ne!« ga zavrne tajnik Martinović. »Ga ne potrebuj. «Napiši: gratis!«

Uradnik izvrši še ostale potrebne formalnosti in čez par minut že imam v rokah modro knjižico, ki priča lahko celemu svetu, da sem že od leta 1877. dalje polnopravni državljani svobodne kneževine Črne gore.

»Zdaj pa pojdite s potnim listom na turški konzulat, da vam dajo vizum za Carigrad in ko ga dobite, se vrnite zopet k nam, da uredimo še druge stvari.« mi pravi vojvoda Stevo Petrović in se poslovil od mene.

Popoldne oddam uradniku turškega konzulata potni list, da mi ga vidirajo za pot v Carigrad. Ta se mi najprej začudi, me premeri od nog do glave, pogleda v potni list ter mi dobrodušno pokima:

»Je že prav! Pridite jutri osorej, pa ga boste dobili!«

— Vraga, kaj je neki na meni, da se mi vsi tako smehljajo, eni dobrohotno, drugi pa malce hudomušno? — vprašujem samega sebe. — I, seveda je tega kriva — avstrijska vojaška obleka! Saj sem bil pa tudi neumen, da sem se pri taki vročini oblekel v debele suknjene topničarske hlače z rdečimi generalskimi našivi ob strani in v rjavi suknjeni jopič. Zdaj me pa kuha vročina, da joj in žeja me, da bi izpil Skadarsko jezero.

Sedem v senco pod kavarniški napušč in naročim malinovec s sodo. Pa prisede k meni suhljat petindvajsetletni človek in se spusti z menoj v pogovor. Takoj vidim, da ni tukajšnji. Pa je res Hrvat iz Požege. Zbežal je z Vermača pa izvršuje zdaj že drugo leto krojaško obrt na Cetinju. Šivati zna še dosti dobro,

vedno po zadnji modi in gospoda je ž njim jako zadovoljna.

— Vam je prijetno, — pravim, — ko imate tako lahko obleko, a jaz sem revež, ko moram v taki vročini hoditi čisto zimsko oblečen. —

»O, temu je pa lahko odpomoči! Prodajte mi hlače! Dam vam za nje goldinar in še svojo letensko obleko povrh.«

— Ne vem, če bi mi bila prav? —

»To pa lahko takoj pomeřiva. Stanujem komaj par korakov od tu, idiva k meni na dom!«

Plačam malinovec in grem s krojačem. Sama sva v sobi, slečeva vsak svojo obleko in jaz oblečem njegovo. Malo tesna se mi zdi, toda krojaček je ne more prehvaliti, kako da mi pristoja.

»Kakor ulita, naravnost, kakor da bi bila za vas sešita, tako se vam prilega. Ja, kar cel gigerl ste v nji! Nate denar! Vaše obleke res ne bom mogel nositi take, kakršna je, prebarvati jo bom moral dati in predelati, pa to nič ne stori, da vam le uslugo napravim, saj sva skoraj iz istega kraja doma...«

— No, pa naj bo v božjem imenu! — pravim in vzamem goldinar.

Res, zdaj mi ni več tako vroče, ponoči pa, ko spim pod samostanskim nadstreškom, mi je pa naravnost hladno. Saj pa tudi nič čudnega ni, ko pa je jopič sešit iz čisto lahke priproste bombaževine in povrh še brez vsake podloge, da gledaš, kakor skozi rešeto. Tri, štiri kapljice dežja zadostujejo, da si premočen do kože. Hlače so malo boljše, a vseeno ne gosposke, »gigrske« kakor je trdil krojač. Sploh sem slabo prodal, še slabše pa zamenjal. Zopet en dober nauk za prihodnost!

Dalje prihodnjič.